خبر

حمله به صداوسیما مصداق عینی نقض حقوق بین‌الملل

سفیر و نماینده دائم جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان ملل در وین، در شصت و هشتمین اجلاس بین‌المللی استفاده صلح‌آمیز از فضای ماورای جو (کوپوس) سازمان ملل متحد، ضمن قرائت بیانیه جمهوری اسلامی ایران با موضوع محکومیت تهاجم نظامی رژیم صهیونیستی به صداوسیما، به انعکاس مواضع سازمان صداوسیما در این زمینه پرداخت. به گزارش روابط عمومی رسانه ملی، در متن بیانیه قرائت شده ازسوی رضا نجفی آمده است: این حملات علاوه‌بر هدف قرار دادن زیرساخت‌های غیرنظامی، متوجه تأسیسات و تجهیزات مخابراتی بود که در راستای اهداف صلح‌آمیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. در همین زمینه می‌توان به حمله به صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران اشاره کرد که در ششم ژوئن ۲۰۲۵ عامدانه مورد هدف قرار گرفت. حال آن‌که صداوسیما صرفا برای اهداف صلح‌آمیز، از زیرساخت‌ها و فناوری‌های مخابراتی ماهواره‌ای بهره می‌برد و خدمات ضروری نظیر اطلاعات عمومی، آموزش و برنامه‌های فرهنگی را در دستور کار خود دارد. این کارکردهای غیرنظامی کاملا در راستای کوپوس قرار دارد که به دنبال حفظ فضای مخابراتی ماهواره‌ای برای اهداف سودمند و صلح‌آمیز است و اصولا براساس حقوق بین‌الملل بشردوستانه، زیرساخت‌های غیرنظامی همچون موارد فوق، به‌ویژه در شرایط منازعات مسلحانه، باید محافظت شود.

پرونده ویژه

عملیات آفندی در برابر جنگ روانی

کارشناسان ارتباطات از موارد ضروری می‌گویند که برای آماده‌کردن رسانه‌ها در مقابل یک جنگ تمام‌عیار روانی باید به آن مجهز شد

سپیده اشرفی
گروه رسانه

حالا که نبرد ۱۲ روزه تحمیل‌شده به ایران متوقف شده، می‌توان قدری تأمل و عملکرد رسانه‌ای خودمان را ارزیابی کرد. در یک نبرد همه‌جانبه که بخش مهمی از آن معطوف به جنگ روانی و رسانه‌ای شده بود، رسانه‌های معاند با پمپاژ اخبار کذب، بزرگ‌نمایی برخی حوادث و کوچک‌نمایی دستاوردهای ایران، تلاش کردند افکار عمومی را دچار تشویش و ناامیدی کرده و آرامش جامعه را هدف بگیرند. این مسأله در کنار سانسور خبری گسترده در رژیم صهیونیستی، باعث شد تا کار رسانه‌های داخل ایران برای روایت پیروزی‌های این نبرد، سخت‌تر از گذشته شود. نباید فراموش کرد که اهمیت آگاهی‌بخشی و روایت‌گری درست، امروز بیش از همیشه احساس می‌شود. یک آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی جامع که بتواند مردم را در برابر این جنگ روانی واکسینه کند و حقیقت را از شایعه و تحریف تفکیک کند.

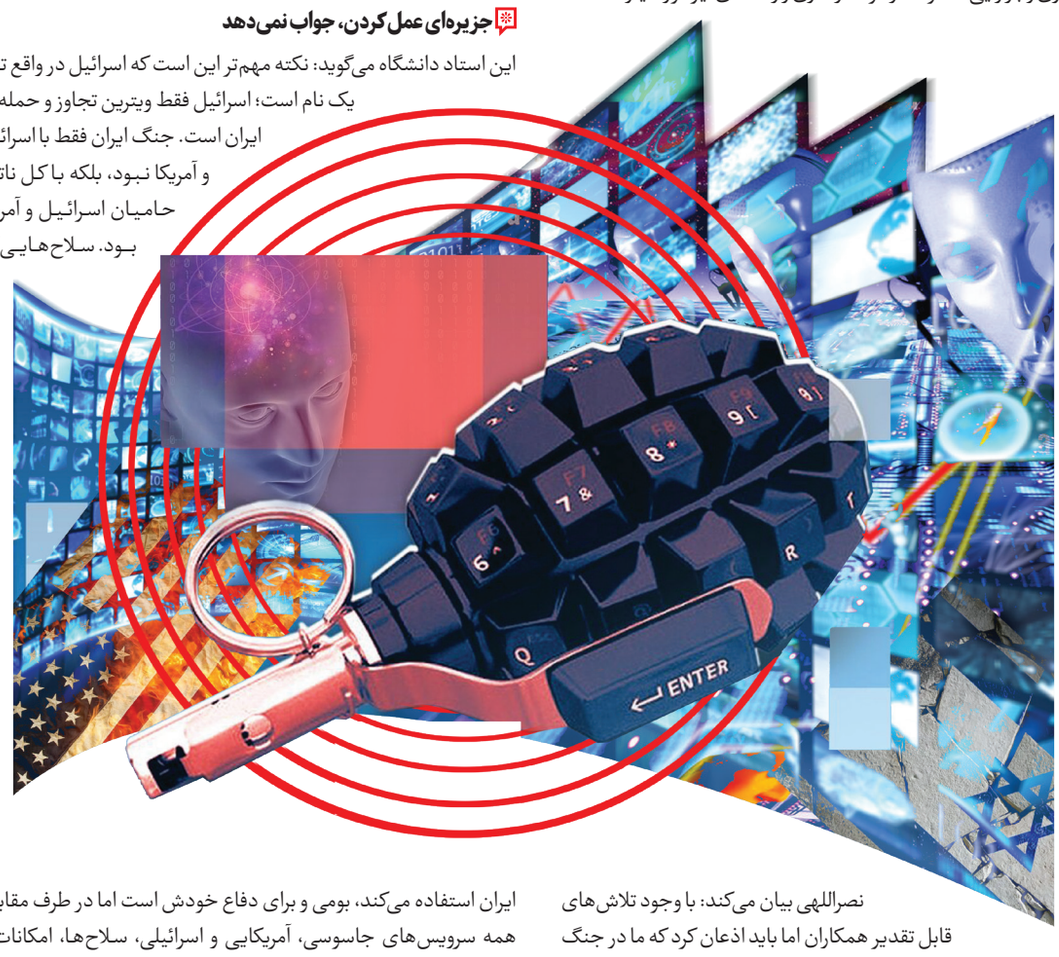
در این میان، رسانه‌ها تلاش کردند با انتشار اخبار دقیق، شفاف و به‌موقع، جلوی شایعات و تحریف واقعیت را بگیرند و اعتماد مردم را به سمت خود جلب کنند اما پرسش اینجاست که این ۱۲ روز چه درس‌هایی برای رسانه‌های ما داشت و چگونه می‌توان آنها را برای یک نبرد همه‌جانبه و ترکیبی، واکسینه کرد و در برابر عملیات پیچیده روانی دشمن، ایستاد؟

نیاز به بازآرایی ساختارهای رسانه‌ای

دکتر اکبر نصراللهی، استاد ارتباطات و رئیس دانشکده رسانه و ارتباطات دانشگاه آزاد اسلامی در این خصوص به جام‌جم می‌گوید: به نظر من، بحث رسانه شاید مهم‌ترین عنصر و رکن جنگ‌ها و بحران‌های نوظهور باشد. این‌که رسانه به شکل واکنشی یا پسینی عمل کند یا به اصطلاح پاتک بزند، رویکرد نادرستی است. رسانه‌ها باید راهبرد خود را در مواجهه با جنگ‌ها و بحران‌های نوظهور به صورت پیشینی، پیشگیرانه و آفندی داشته باشند. پیش از آن‌که اتفاقی رخ دهد، کنشگران سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و حتی دینی باید نوع نبردها و کنشگری رسانه‌ای را مورد توجه قرار دهند. در این میان، اگر کنشگری رسانه جواب نداد، ممکن است آخرین راه، جنگ نظامی باشد. یعنی قبل از جنگ‌های نظامی، جنگ‌های عقیدتی، جنگ اذهان و جنگ شناختی قرار دارد و در برخی موارد به موازات و همزمان با جنگ نظامی اتفاق می‌افتد. بنابراین، باید به رسانه اولویت داد؛ رسانه مقدم بر هر اقدام و فعالیت فیزیکی- در بالاترین سطح که جنگ است- قرار دارد. داشتن نگاه پسینی و واکنشی، هرچند در برخی موارد گریزناپذیر است اما نباید بر فعالیت رسانه‌های داخلی و مسئولان مقدم باشد. بلکه باید با حمایت، تقویت و بازآرایی ساختارهای رسانه‌ای، جنگ رسانه‌ای و جنگ شناختی و جهاد تبیین و آگاهی‌بخشی را مقدم بر هر اقدامی در هر حوزه‌ای قرار داد.

مراقب جنگ اذهان باشیم

نصراللهی ادامه می‌دهد: من در وقایع اخیر، نسبت به جنگ اذهان، جنگ‌های رسانه‌ای و سایبری نگرانی دارم. ظاهرا در حال حاضر حملات رژیم صهیونیستی که ماهیتی تجاوزکارانه داشتند و ما در حال دفاع از خود بودیم، متوقف شده است و البته مشخص نیست که این توقف، یک تله و فریب نباشد تا دوباره حملات از سر گرفته شود و برخی از مسئولان، فرماندهان و دانشمندان ما هدف قرار بگیرند اما جنگ اذهان تمام نشده و همچنان ادامه دارد؛ همواره وجود داشته، اکنون نیز هست و در آینده قطعا شدت بیشتری خواهد یافت. بر این اساس، معتقدم تجربیات این جنگ‌ها و دفاع جانانه جمهوری اسلامی ایران، با وجود تلاش‌های چشمگیر نیروهای نظامی، امنیتی و رسانه‌ای که واقعا جای قدردانی دارد، نشان می‌دهد که نیاز به بازسازی دارد. به تعبیر مقام معظم رهبری، بازسازی انقلابی و گسترده در ساختارهای نظامی، اطلاعاتی و امنیتی کشور ضروری است - که قطعا متخصصان در فرصت مقتضی به آن خواهند پرداخت یا هم‌اکنون نیز در دستور کارشان قرار دارد؛ بازسازی و بازآرایی گسترده در عرصه رفتاری و رسانه‌ای نیز مورد نیاز است.

نصراللهی بیان می‌کند: با وجود تلاش‌های قابل تقدیر همکاران اما باید اذعان کرد که ما در جنگ اذهان، جنگ شناختی و جنگ سایبری ضعف‌هایی داریم و این ضعف‌ها کاملا آشکار است. دشمن به راحتی خبرسازی‌های جعلی انجام داد و در خصوص میزان حملات و توانمندی‌های خود بزرگنمایی‌های افراطی داشته است که این موضوع نگرانی‌هایی را در افکار عمومی ایجاد کرده و همچنان نیز این نگرانی‌ها وجود دارد. با این حال، واقعیت امر این است که ما در این جنگ پیروز شدیم چراکه دشمن به هیچ یک از اهداف اعلام‌شده خود نرسیده است. یکی از اهداف آنها نابودی توان هسته‌ای ایران بود، هدف دوم کشاندن مردم به خیابان‌ها و ایجاد آشوب، و هدف سوم سرنگونی جمهوری اسلامی ایران بود.

هیچ‌کدام از این اهداف محقق نشده است. با این وجود، دشمن طوری وانمود می‌کند که گویی دست برتر را دارد و این دقیقا مصداقی از جنگ اذهان، جنگ شناختی، جنگ نرم و جنگ روانی است. اگر هوشیاری و عشق بی‌سابقه مردم به کشور نبود، رسانه‌های ما به تنهایی نمی‌توانستند در این نبرد موفق باشند و شاید بتوان گفت به درستی نتوانستند این شکوه همبستگی مردم را نشان دهند. در واقع این مقاومت جانانه، همبستگی و انسجام ملی ایجادشده، و ضعفی که رژیم صهیونیستی و آمریکا داشته و دارند، به‌خوبی ترسیم نشده است. اگر دقت کنید، براساس شواهد، آنها آغازگر حمله بودند و با این حال، توقف حملات را اعلام کردند، بدون آن‌که به اهداف خود دست یابند.

جزیره‌ای عمل کردن، جواب نمی‌دهد

این استاد دانشگاه می‌گوید: نکته مهم‌تر این است که اسرائیل در واقع تنها یک نام است؛ اسرائیل فقط ویترین تجاوز و حمله به ایران است. جنگ ایران فقط با اسرائیل و آمریکا نبود، بلکه با کل ناتو و حامیان اسرائیل و آمریکا بود. سلاح‌هایی که ایران استفاده می‌کند، بومی و برای دفاع خودش است اما در طرف مقابل، همه سرویس‌های جاسوسی، آمریکایی و اسرائیلی، سلاح‌ها، امکانات و سرمایه‌های خود را به کار گرفته‌اند. ایران در این جنگ نابرابر، توانست به هر صورت آنها را وادار کند حملات خود را متوقف کنند و به نقطه اول بازگردند. سؤال این است که آیا رسانه‌ها توانسته‌اند این توانمندی، عزت و قدرت را به‌درستی ترسیم کنند؟ حقیقتا در این زمینه تردید دارم.

در بحث‌های اطلاعاتی و امنیتی، با وجود هشدارهای مکرر مقام معظم رهبری درباره نفوذ، آن‌طور که باید و شاید این موضوع جدی گرفته نشد و منجربه این خسارت شد. قطعا در این ساختارها نیاز به بازسازی اساسی و فوری وجود دارد. وی همچنین در خصوص لزوم بازسازی در حوزه رسانه هم عنوان می‌کند: در حوزه رسانه نیز بی‌نیاز از بازسازی نیستیم. تجربه نشان داده است که رسانه‌های ما نمی‌توانند به صورت جزیره‌ای و منفرد فعالیت کنند؛ دشمن با تمام توان و به صورت هم‌افزا وارد میدان شده و خواهد شد. بنابراین، نباید این جنگ را پایان‌یافته تلقی کنیم؛ جنگ اذهان همچنان ادامه دارد و نامرئی، گسترده و خطرناک است. شاید بسیاری از مردم، مسئولان و حتی رسانه‌ها تصور کنند همه چیز تمام شده اما به نظر من این تازه آغاز ماجراست و باید توجه بیشتری به آن داشته باشیم. بازسازی گسترده، اساسی و انقلابی در رسانه‌ها باید انجام شود تا بتوانند کنشگری فعال داشته باشند، اقدامات پیشینی انجام دهند، افکار عمومی را مدیریت کنند و خاکریز توجه مخاطبان را به گونه‌ای بسازند که در برابر حملات رسانه‌ای دشمن فتح نشود. مهم‌ترین درسی که می‌توان از این جنگ گرفت این است که رسانه‌های ما با وجود تلاش‌های صورت‌گرفته، جدا از هم عمل کردند و به موقع وظایف خود را انجام ندادند؛ به همین خاطر معتقدم باید هم‌افزا کار کنند، مأموریت هر یک از رسانه‌ها - اعم از متنی، فضای مجازی، تلویزیون و رادیو- باید مشخص شود و در حالی که هر کدام در حوزه مأموریت خود به صورت عمیق و متمرکز فعالیت می‌کنند، همکاری‌های تنگاتنگ و پیوسته‌ای نیز در موضوعات ملی داشته باشند.

ایستادگی رسانه ملی شایسته ستایش است

این کارشناس ارتباطات و رسانه، همچنین بیان می‌کند: این را باید بگویم که رسانه ملی در این روزهای اخیر و در نبرد رسانه‌ای، با وجود آن‌که هدف حملات قرار گرفت و دشمن، حقیقت، آگاهی و رسانه را برخلاف مقررات بین‌المللی، از جمله ماده ۱۹ منشور سازمان ملل متحد، مورد هجمه قرار داد اما اهالی رسانه و صداوسیما همچنان پای کار مانده‌اند و حتی از دل خرابه‌ها و ویرانی‌ها و در میان آتش و تخریب‌هایی که رژیم به راه انداخته، صدای خود را منتشر کرده‌اند. این ایستادگی شایسته ستایش است. با این حال، همان‌طور که در گذشته نیز چنین بوده و به تعبیر شهید سلیمانی باید بحران‌ها را به فرصت تبدیل کنیم، اکنون نیز لازم است بازنگری جدی داشته باشیم تا بتوانیم قوی‌تر، به‌روزتر، حرفه‌ای‌تر و مؤثرتر در عرصه جنگ روایت‌ها عمل کنیم؛ به گونه‌ای که رسانه‌ها روایت ملی را منعکس کنند و در عین حال هم روایت اول را داشته باشند، هم روایت برتر و هم روایت مکمل و مستمر را ارائه دهند. در پایان باید بپذیریم که با وجود پیشرفت‌ها و خدمات ارزشمند، همچنان در جنگ روایت‌ها با مشکلاتی مواجه هستیم؛ از جمله این‌که روایت ما روایت اول نیست، روایت با تأخیر و فاقد جذابیت و حرفه‌ای‌گری لازم است و نمی‌توانیم روایت ملی را آن‌گونه که باید و شاید منعکس کنیم.

نیاز به یک اتاق فکر داریم

اما نکته دیگر در این میان، لزوم یک تلاش همه‌جانبه در حوزه اخبار رسمی و فضای مجازی است. دکتر عباس اسدی، استاد دانشگاه ارتباطات و روزنامه‌نگاری و عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی در این خصوص عنوان می‌کند: نباید تنها به رسانه‌های رسمی خود اکتفا کنیم، بلکه لازم است در حوزه فضای مجازی نیز نگاهی جامع داشته باشیم و مباحث را به شکلی گسترده در این فضا منتشر کنیم. وی ادامه می‌دهد: ما برای فعالیت مؤثر در حوزه رسانه و جنگ روانی، نیازمند تدبیر، تفکر، تأمل و برنامه‌ریزی هستیم. در این راستا، ضروری است سازمان یا یک نهاد، اتاق فکری تشکیل دهند تا اخبار مرتبط با جنگ و جنگ روانی در آن بررسی و پالایش شده و تصمیمات لازم اتخاذ شود. در نهایت، اخبار پس از بررسی در این اتاق فکر، به سایر رسانه‌ها منتقل می‌شود تا به‌صورت هماهنگ و همزمان منتشر شوند. وی ادامه می‌دهد: این روند باعث می‌شود هر فرد یا رسانه‌ای به‌صورت سلیقه‌ای اقدام به گزینش و انتشار اخبار نکند. همچنین اگر کسی نظر یا نکته‌ای دارد، می‌تواند آن را به اتاق فکر منتقل کند و این اتاق فکر نیز نباید این نکات را سانسور کند. با این روش، هم ضریب انتشار مطالب افزایش می‌یابد و هم بازتاب بیشتری در جامعه خواهد داشت. این اتاق فکر باید با حضور جمعی از روزنامه‌نگاران برجسته و سردبیران با تجربه تشکیل شود تا طیف وسیعی از دیدگاه‌ها را دربر بگیرد و امکان بررسی دقیق مطالب فراهم شود.

تحلیل و تفسیر در کنار اطلاع رسانی

اسدی تاکید می‌کند: نکته مهم درباره این اتاق فکر آن است که تمرکز آن باید بر انتشار تحلیل و تفسیر به جای اخبار صرف باشد چراکه مخاطب ممکن است اخبار را ببیند اما به تحلیل و تفسیر نیاز دارد. از سوی دیگر، معتقدم در جنگ روانی نباید به اخلاق حرفه‌ای پایبند بود و باید در راستای منافع ملی، همانند دشمن عمل کرد. ممکن است در شرایط عادی بارها بر رعایت اخلاق حرفه‌ای تأکید کنیم اما در شرایط جنگ چنین نیست و نباید بیش از حد به اصول اخلاقی روزنامه‌نگاری پایبند ماند. در چنین شرایطی باید تعارف را کنار گذاشت و حتی در به‌کارگیری برخی کلمات نیز مانند دشمن رفتار کرد. در حقیقت، نباید در جنگ روانی خود را در قالب‌های محدود محصور کنیم؛ درست مانند زمانی که فردی به شما سنگ پرتاب می‌کند و شما نباید صرفا به دلایل اخلاقی از پاسخ دادن خودداری کنید.

دکتر عباس اسدی

دکتر اکبر نصراللهی

برش

باید سخنگو داشته باشیم

دکتر نصراللهی در صحبت‌های خود به نکته مهمی اشاره کرده و می‌گوید: این را هم بگویم که متأسفانه ایران سخنگو ندارد. یعنی در واقع برای انعکاس و بیان واقعیت‌ها و اتفاقاتی که در ۱۲ روز اخیر و پیش از آن رخ داده است، سخنگویی نداریم تا توضیح دهد که چه شد دشمن به ما حمله کرد. ما سخنگوی انگلیسی‌زبان، عرب‌زبان و فارسی‌زبان که نماینده ایران باشد و بتواند روایت ایرانیان را به مخاطبان داخلی، انگلیسی‌زبان، بین‌المللی و همچنین به مخاطبان منطقه‌ای و عرب‌زبان منتقل کند، نداریم. این ضعف سخنگویی در این سه حوزه کاملا محسوس است. در واقع سپاه، ارتش یا ستاد کل و شورای امنیت ملی ایران هرکدام سخنگویان خود را دارند که کافی نیست. ما باید سخنگوی ایران داشته باشیم، حداقل در سه زبانی که خدمت شما عرض کردم.

معاون صدای رسانه‌ملی در افتتاحیه «رادیو محرم» مطرح کرد

پخش ۱۱۸۶ ساعت برنامه رادیویی در محرم

معاون صدای رسانه‌ملی تأکید کرد: رادیو محرم با تولید برنامه‌های تحلیلی و روشنگرانه می‌کوشد تا سهم خود را در این حوزه ایفا کند. علاوه بر این شبکه مناسبتی، دیگر شبکه‌های رادیویی ۱۱۸۶ ساعت برنامه ویژه این ایام پخش می‌کنند.

به گزارش روابط عمومی معاونت صدا، علی بخشی‌زاده، معاون صدای رسانه‌ملی در آیین افتتاحیه رادیو محرم، پیرامون این شبکه و همزمان بودن حماسه مردم در حملات صهیونی به خاک کشورمان، گفت: مقام معظم رهبری به نحو بایسته و شایسته از پایمردی نظام جمهوری اسلامی، نیروی‌های مسلح و حماسه مردم تقدیر و تشکر کردند. ماه محرم برای رسانه‌ملی و رادیو، موسمی است که با تجدید بیعت با آرمان‌ها و نهضت سیدالشهدا همراه است.

معاون صدا از رادیو به‌عنوان رسانه‌ای فراگیر که همواره نقشی تعیین‌کننده در گسترش فرهنگ عاشورایی دارد، یاد کرد و گفت: علاوه بر رادیو محرم، همه شبکه‌های رادیویی به ماه محرم خواهند پرداخت. شبکه‌ها بالغ بر ۲۴۲۱ برنامه در قالب ۲۵۴ عنوان و به میزان ۱۱۸۶ ساعت به مناسبت ماه محرم پخش خواهند کرد.

وی ادامه داد: ما چند محور اساسی را در برنامه‌های رادیو ویژه ماه محرم طراحی کردیم. اولین محور تعمیق ارزش‌ها، باورهای دینی و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت با الگوگیری از مکتب امام حسین(ع) است. دومین محور تعمیق فرهنگ ولایتمداری و شناخت مکتب حضرت سیدالشهدا(ع) و سومین محور، ترویج روحیه ظلم‌ستیزی و حق‌طلبی است. از دیگر محورها می‌توان به آموزه‌های قرآنی، بررسی تأثیر قیام حضرت سیدالشهدا در مقاومت مردم ایران، لبنان، فلسطین و همه مظلومان جهان در سراسر دنیا اشاره کرد.

معاون صدا اشاره کرد: رادیو محرم با رویکردی نوین در عرصه برنامه‌سازی، فعالیت خود را آغاز کرد. هدف غایی این رسانه، ارتقای سطح شناخت مخاطبان از ابعاد گوناگون نهضت حسینی و ترویج آموزه‌های آن در زندگی فردی و اجتماعی است.

رادیو محرم مخاطبان زیادی دارد که جا دارد به برخی برنامه‌های این رادیو مانند: برنامه «شهادتنامه» اشاره کنم که در ساعات ۰۰:۰۹، ۰۰:۱۵ و ۰۰:۲۱ پخش می‌شود. برنامه «نوگلان حسینی» به پخش مداحی نوجوانان و معرفی هیئاتی که برای نوجوانان فعالیت می‌کنند، اختصاص دارد. برنامه «شورشیدایی»، روضه‌ها و مداحی‌های درخواستی مخاطبان را پخش می‌کند.

بخشی‌زاده در پایان ضمن اشاره به حوادث و حمله رژیم صهیونیستی، گفت: این حوادث اخیر رویارویی تمامی جبهه کفر و الحاد بود که قصد داشتند فتنه‌هایی ایجاد کنند اما در جامعه ما الحمدلله نتیجه عکس داد و این نشانه بهره بردن از مکتب امام حسین(ع) بود.

رادیو محرم در افتتاحیه نهمین سال خود با ویژه‌برنامه‌های مختلف همچون «شور شیدایی»، «پناه»، «اشک‌نامه» و.... پخش مداحی، مراثی و روضه‌ها به‌صورت ۲۴ ساعته روی موج ۹۵/۵ مگاهرتز پخش می‌شود.

گفتنی است همزمان با آیین افتتاحیه رادیو محرم، ویژه‌برنامه «اذن عزا» روی آنتن این شبکه مناسبتی رفت.